

Takaisin etusivulle

Opettajalle

Mistä kiikastaa? 1 -kirjassa on tehtäviä, jotka harjoittavat tavallisimmin oppilaille ongelmia tuottavia asioita. Tehtävät on järjestetty kirjaan ongelmien mukaan, ja ne ovat vaikeustasoltaan vaihtelevia. Osa tehtävistä on tarkoitettu tehtäviksi suullisesti ryhmässä. Toiset tehtävät taas ovat oppilaille monistettavia, kirjallisesti tehtäviä. Kirjan tehtäviä voidaan käyttää *ensimmäisellä ja toisella luokalla, mutta myöhemminkin oppilaiden tason mukaan.*

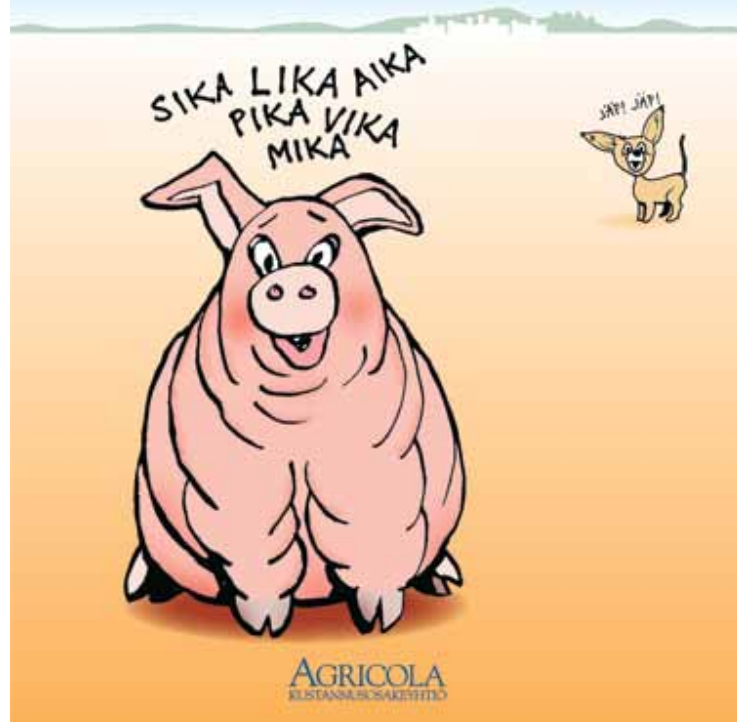
Kirjan rakenne mahdollistaa sen, että opettaja löytää helposti oppilailleen sopivia tehtäviä. Kun oppilaan esimerkiksi on vaikeaa erottaa pitkää ja lyhyttä vokaalia toisistaan, kirjasta löytyy juuri tätä asiaa harjoittavia tehtäviä. Vielä tavallisempia ovat ongelmat kaksoiskonsonantin oppimisessa. Siihenkin löytyy runsaasti eritasoista harjoitusmateriaalia.

Erityisen tärkeää on aivan koulun alkuvaiheessa, mutta myöhemminkin, harjoittaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta. Kirjan ensimmäiset tehtävät ovat juuri tätä tarkoitusta varten. Niistä suuri osa on suullisesti tehtäviä ryhmätehtäviä. Jatkuvasti tulee myös pyrkiä laajentamaan oppilaiden sanavarastoa monipuolisten harjoitusten avulla.

Tuula Merisuo • Rauli Storm

Mistä kiikastaa? 1. kirja

Äidinkielen tehtäviä alkuopetukseen, tukiopeetukseen ja erityisopetukseen

Opettajalle	5
Kielellinen tietoisuus	6
Sanojen pituuksien vertailu	6
Riimisanat	8
Sanojen tavuttaminen ja tavujen laskeminen ..	16
Tavujen yhdistäminen	20
Tavun poistaminen	21
Äänteen tunnistaminen	24
Alkuäänteen poistaminen ja lisääminen	28
Muistiharjoitukset	31
Asioiden kuvailu	33
Kuvasta kertominen	36
Lyhyt ja pitkä vokaali	43
Kaksoiskonsonantti	54
Tavuloppuinen h	69
Äng-äänne	71
Diftongi	74
Yhdyssanat	77
Sanavaraston kartuttaminen	84
Sanojen yhdistäminen kuviin	84
Luetun piirtäminen	87
Synonyymit	91
Vastakohtat	94
Sanaryhmiä	99
Lauseiden muodostaminen	105

7. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

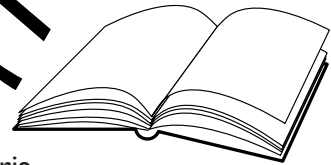
1. jää	6. heinä	11. penkki
2. kerää	7. keveä	12. hiili
3. aita	8. siirtää	13. me
4. nauha	9. seula	14. Hanna
5. soi	10. luusto	15. katto

(1. pää, sää 2. herää 3. kaita, laita, maita, raita, saita, taita 4. kauha, lauha, nauha 5. joi, koi, loi, toi
6. seinä 7. leveä 8. piirtää 9. keula, neula 10. juusto 11. lenkki, senkki 12. Niili, siili, tiili, viili
13. he, ne, se, te 14. Anna, kannu, manna, nanna, panna, Sanna, vanna 15. matto)

8. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

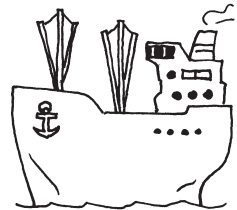
1. kuulee	6. puomi	11. Mirja
2. lukee	7. kuori	12. Joni
3. kimeä	8. haikea	13. levyt
4. niittää	9. astuu	14. hirsi
5. nostaa	10. riisi	15. arvat

(1. luulee, tuulee 2. pukee, tukee 3. nimeä, pimeä 4. kiittää, niittää 5. ostaa, kostaa
6. luomi, Suomi, tuomi 7. muori, nuori, ruori, vuori 8. vaikea 9. kastuu 10. hiisi, kiisi, piisi, viisi
11. kirja 12. koni, moni, poni, Roni, Toni 13. kevyt 14. kirsi, virsi 15. harvat, karvat)

9. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. estää	6. hopea	11. lettu
2. särki	7. nyppe	12. painos
3. aamu	8. kantt	13. että
4. itää	9. pari	14. keitto
5. koska	10. salpa	15. laivaa

(1. kestää 2. järki, kärki 3. haamu 4. pitää 5. loska, moska, roska 6. kopea, nopea 7. hyppy, nyppe
8. kantt, lantt, pantti 9. Ari, Kari, Mari, pari, Sari 10. halpa, kalpa 11. kettu 12. mainos
13. mettä, vettä 14. meitto, peitto 15. kaivaa, vaivaa)

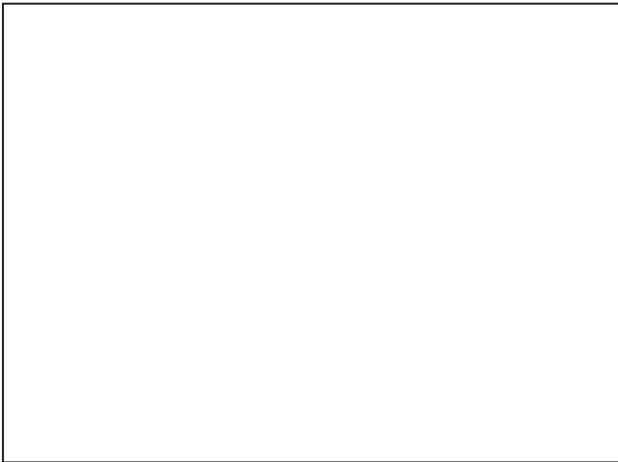
10. Keksitään sanoille lähes samalta kuulostavia riimisanoja.

1. lyödä	6. nakki	11. anka
2. tulli	7. tuuma	12. ahma
3. aito	8. loikki	13. pikku
4. käki	9. alas	14. hoppu
5. kekki	10. lammas	15. pahvi

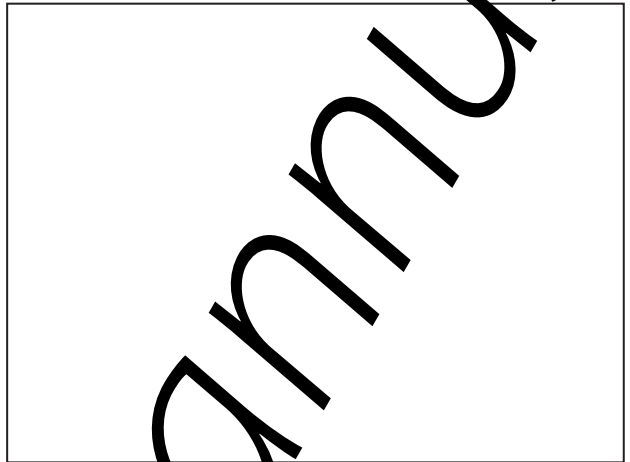

(1. syödä 2. huuli, muuli 3. maito 4. käki, mäki 5. teko 6. jakki, lakki, pakki, rakki, sakki, takki
7. kuuma, puuma, ruuma 8. poikki 9. valas 10. hammas 11. sankka, vankka 12. tahma 13. tikku
14. loppu 15. kahvi)

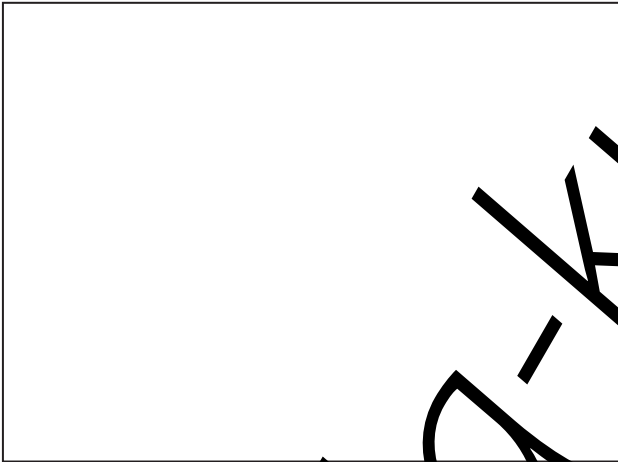
1. Kek-si puut-tu-vat sa-nat. Piir-rä so-pi-vat ku-vat.

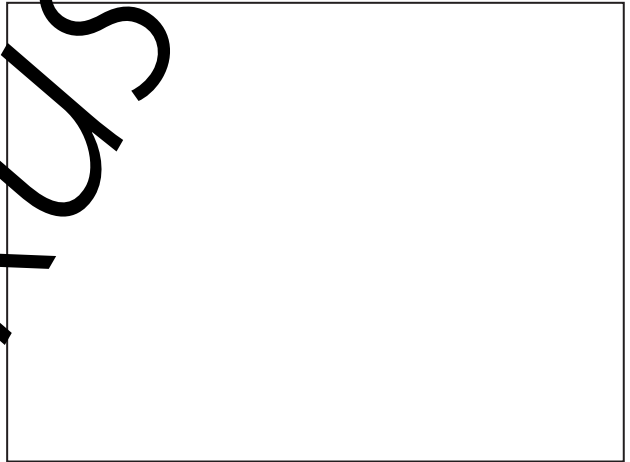
Kun me-net pei-ton al-le,
o-ta mu-kaan o-ma _____

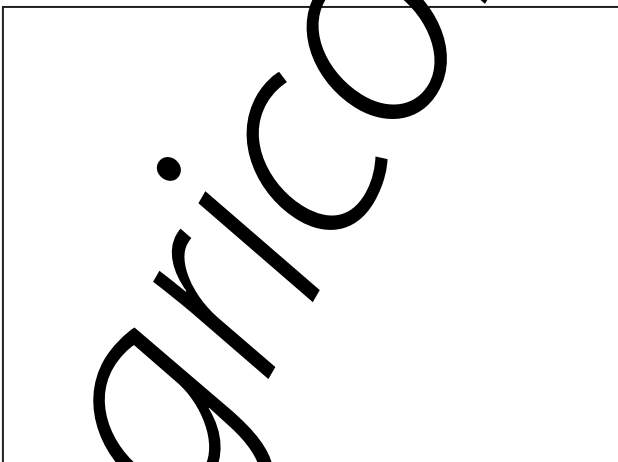
Kirjassa on tuhat sanaa,
kanalassa monta _____

Jos sulla sattuu hammas,
voit määkiä kuin _____

Auto kulkee pitkiä katua
minä hiihdän tätä _____

Vedessä näkyy luon silta,
kun on tullut _____

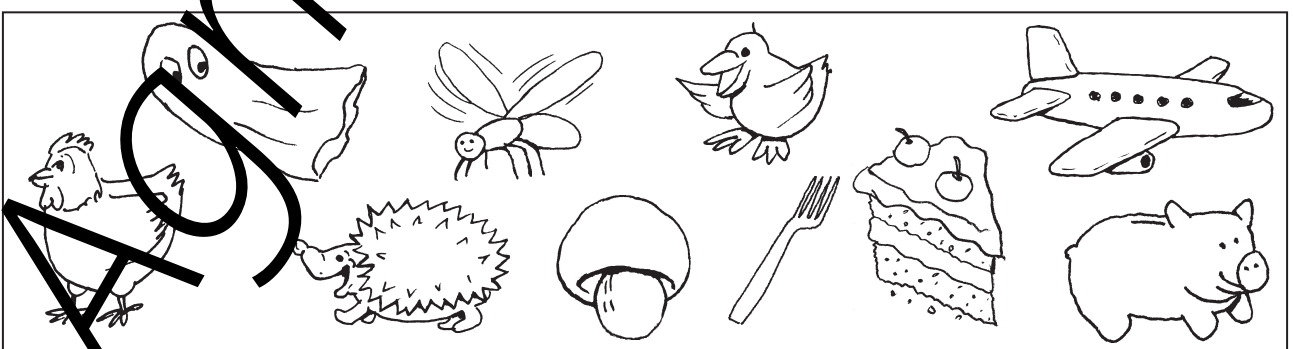
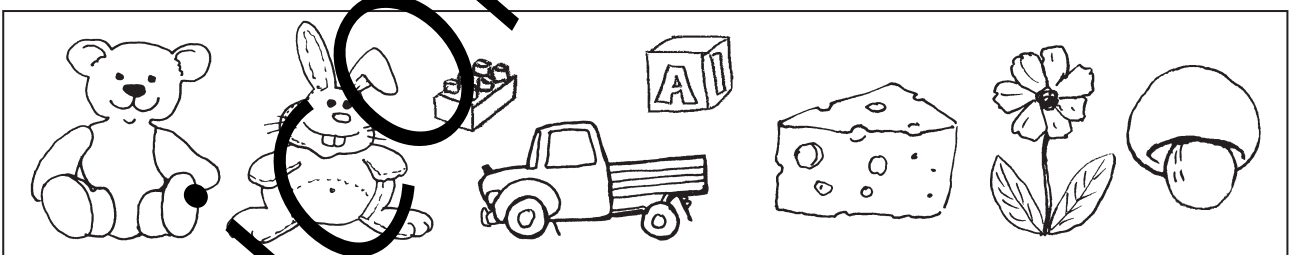
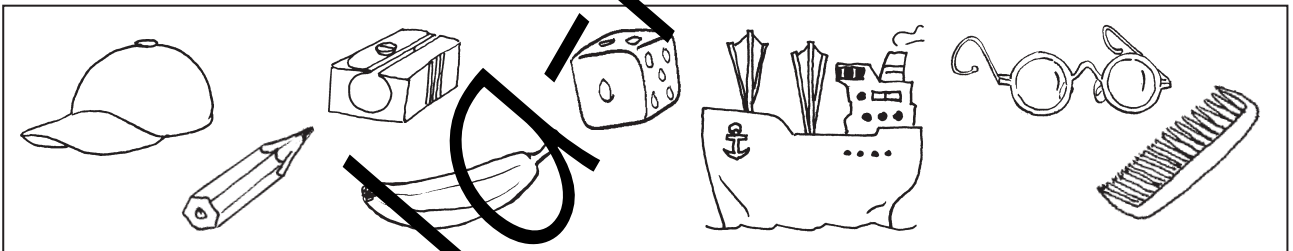
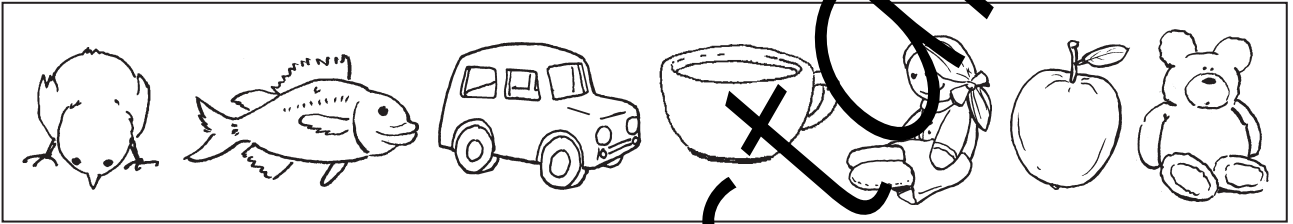

Emo on tässä ihan uusi,
poikasia on jo _____

Muistiharjoitukset

Seuraavalla sivulla ovat samat kuvarivit kuin tällä sivulla. Siellä niistä kuitenkin puuttuu kuvia. Oppilaille annetaan vain yksi kuvarivi kerrallaan.

Aluksi oppilaiden kanssa nimetään kaikki kuvarivissä olevat kuvat. Sitten ne luetaan vasemmalta oikealle. Sen jälkeen oppilaat saavat jonkin aikaa katsella kuvia ja yrittää piirtää ne mieleensä. Sen jälkeen tämän sivun kuvarivi pannaan pois näkyvistä ja oppilaille annetaan seuraavan sivun kuvarivi. Heidän tulee yrittää muistaa, mitkä kolme kuvaa puuttuvat tästä kuvarivistä. Pienessä ryhmässä työskentelevät oppilaat voivat kertoa, mitkä kuvat puuttuvat, mutta isommissa ryhmässä työskenneltäessä he voivat piirtää puuttuvat kuvat tyhjiin tiloihin.

Kuvasta kertominen

Oppilaat keksivät yhdessä tarinan kuvasta. Ensimmäisillä kerroilla opettaja aloittaa sadun ja esittää sitten sopivia kysymyksiä, joiden avulla oppilaat voivat jatkaa kertomusta. Jokainen oppilas kertoo vuorollaan pienen osan sadusta. Opettaja voi halutessaan kirjoittaa sadun muistina ja monistaa sen oppilaille. Satuja myöhemmin tarkasteltaessa nähdään, miten lasten tarinankertomistadot vähitellen kehittyvät. Ensimmäisinä kuvina voidaan käyttää sarjakuvia, jotka helpottavat tarinan keksimistä. Lopuksi oppilaat värittävät kuvat. Näitä kuvia voidaan käyttää myös tarinan kirjoittamisen virikkeenä.

Merisuo & Storm – Mistä kiikastaa?

1. Kuu-luu-ko sa-nas-sa a vai aa? Kir-joi-ta puut-tu-va ta-vu.

_____ -ri

S_____ -ri

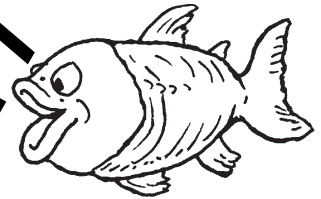
_____ -pas

_____ -mu

_____ -tu

_____ -la

2. Li-sää a tai aa.

s_____ -ta

_____ -mu

in-ti-_____ -ni

k_____ -li

e-t_____ -na

h_____ -ruk-ka

v_____ -te

_____ -pi-nen

l_____ -tik-ko

3. Kir-joi-ta pa-rit. Muu-ta ly-hyt a pit-käk-si ja pit-kä aa ly-hy-ek-si.

sa-vi _____

laa-tu _____

Sa-n _____

kaa-ri _____

ka-to _____

Saa-na _____

sa-tu _____

Vaa-sa _____

Kuunnellaan seuraavia sanoja ja erityisesti sitä, kuuluuko niissä pitkä vai lyhyt a. Voidaan myös pinnua siitä, miltä pitkän a:n sana kuulostaa, jos siinä olisikin lyhyt a ja päinvastoin.

1. Kuuluuko sanan alussa a vai aa?

1. aluksi	6. apina	11. aalto
2. aamu	7. Anna	12. Arksi
3. aapinen	8. alku	13. Aapeli
4. Amerikka	9. arka	14. aavistus
5. annos	10. aatto	15. aakkoset

2. Kuuluuko sanan lopussa a vai aa?

1. paita	6. kuva	11. koira
2. antaa	7. auttaa	12. tikka
3. kissa	8. rahaa	13. ponnistaa
4. tulkaa	9. ostaa	14. orava
5. loma	10. Riikka	15. porata

3. Kuuluuko sanassa a vai aa?

1. aasi	6. aatikko	11. Aasia
2. lasku	7. paalu	12. aamupala
3. pallo	8. vaate	13. maali
4. alas	9. aammas	14. suklaa
5. haavi	10. paita	15. valkoinen

4. Kuuluuko sanassa a vai aa?

1. apila	6. tulppaani	11. luuta
2. kasvi	7. naapuri	12. pahvi
3. huoma	8. pulkka	13. haamu
4. sohja	9. raketti	14. mukaan
5. liukas	10. ananas	15. askel

Merisuo & Storm – Mistä kiikastaa?

Tällä sivulla oleva tehtävä I tehdään siten, että opettaja sanoo alla luetellut sanat ja oppilas merkitsee rastilla kumman sanoista kuulee. Luetaan lopuksi molemmat sanat ja vertaillaan niitä.

Tehtävän I sanat: matto, kato, mutta, lautta, aita, taito, haitta, peti.

1. Merkitse rastilla, kumman sanoista kuulet.

ma-to mat-to

ka-to kat-to

mu-ta mut-ta

lau-ta laut-ta

ai-ta ait-ta

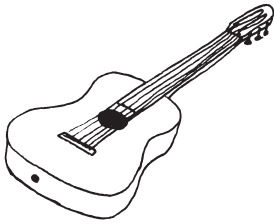
tai-to tait-to

hai-ta hait-ta

pe-ti pet-ti

2. Kirjoi-ta sa-nat. Kuun-te-le tark-kaan, on-ko sa-nois-ta t vä-itt.

Handwriting practice lines with the letter 'k' written in the first box.

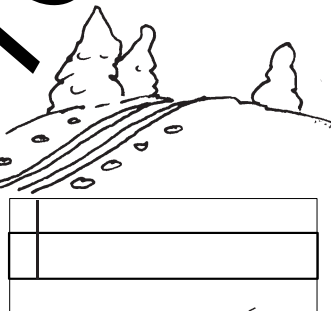
Blank handwriting practice lines.

Handwriting practice lines with the letter 't' written in the first box.

Handwriting practice lines with the letter 'r' written in the first box.

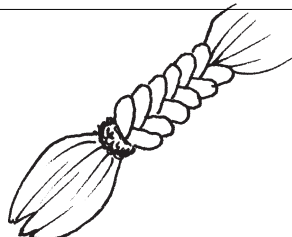
Blank handwriting practice lines.

Handwriting practice lines with the letter 'n' written in the first box.

Handwriting practice lines with the letter 'p' written in the first box.

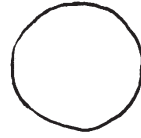

Blank handwriting practice lines.

Handwriting practice lines with the letter 'l' written in the first box.

k k-k m m-m n n-n p p-p r r-r s s-s t t-t

1. Yk-si vai kak-si sa-maa? Muu-ta lau-seet jär-ke-vik-si.

Po-jat pot-ki-vat pa-lo-a.

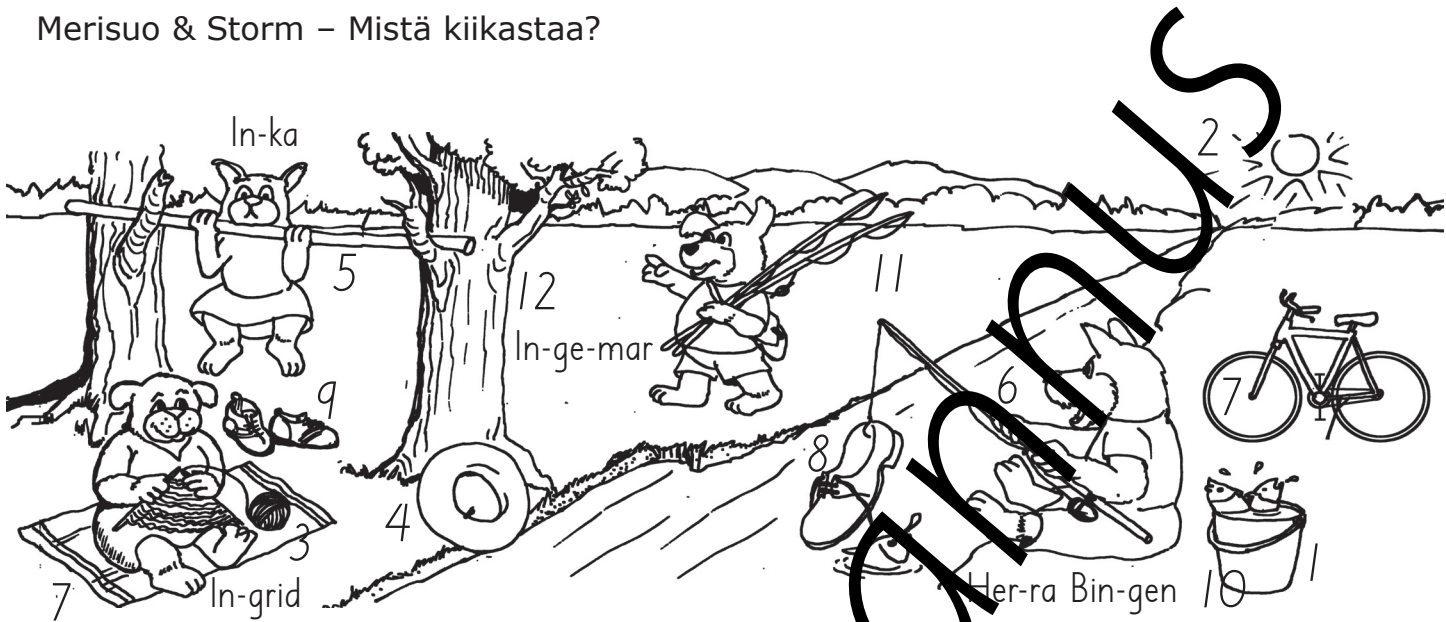
Tä-ti hoi-taa kau-pan ka-saa.

Kir-jas-sa on mon-ta sat-tu-a.

Lau-ta vie au-tot me-ren y-li.

Ur-hei-lu-kis-sa on jän-nit-tä-vä.

Tä-ti kaa-taa pöy-dän vie-rai-ta var-ten.

1. Et-si ku-vas-ta ja mer-kit-se nu-me-ro.

lan-ka

puun-run-ko

san-ka

ken-kä

on-ki

kan-gas

ken-gät

on-get

ren-gas

san-ko

tan-ko

au-rin-ko

2. Täy-den-nä laa-ti-kos-sa o-le-vil-la san-ni-la.

Her-ra Bin-gen _____ ka-lo-ja.

In-ka roik-kuu _____ .

In-ge-mar-illa on kak-si _____ .

In-grid ku-too _____ pi-po-a.

Tai-vaalla pais-taa _____ .

Ku-lat o-vat _____ .

lan-gas-ta

on-ke-a

on-kii

aurin-ko

tan-gos-sa

san-gos-sa

4. Kirjoita sana kuvaan.

malle
säävä

pu-pu
saa-pas

pulk-ka
kuu-si

kau-la-lii-na
lu-mi-uk-ko

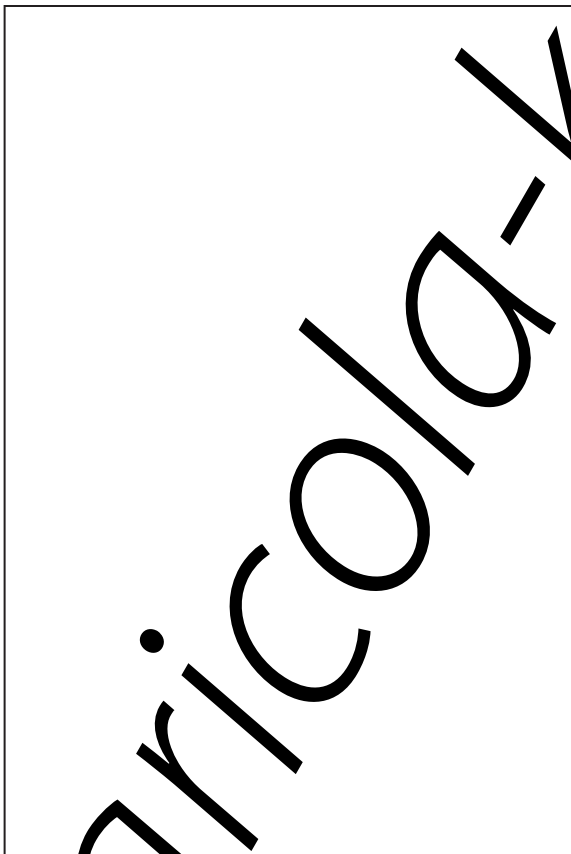
pil-vi
mys-sy

Luetun piirtäminen

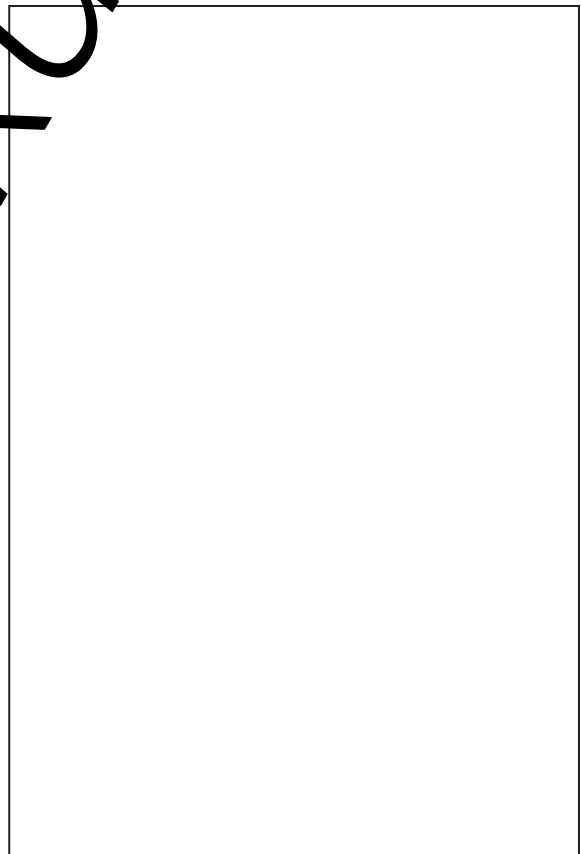
1. Lue ja piirrä i-soon kuvaan. Väri-tä kuva.

1. Lu-mi-u-kol-la on hat-tu ja ne-nä.
2. Nal-lel-la on pu-nai-nen kau-la-lii-na.
3. Hii-ri las-kee pul-kal-la mä-ke-ä.
5. Pu-pun pul-kas-sa on ys-tä-vä.
6. Tai-vaal-la lois-taa i-loi-nen au-rin-ko.
7. Lin-nun vie-rel-lä on lu-mi-lyh-ty.

2. Lue ja piirrä.

Lin-nan tor-nis-sa
lie-huu lip-pu.

Len-to-ko-ne len-tää
kor-keal-la tai-vaal-la.